

Kávésok Lapja

XIII. évfolyam.

A Budapesti Kávésok Ipartestületének hivatalos lapja

14. szám.

Szerkesztőség:

Budapest, VIII. József-krt. 38. I/5. Tel: 1-303-75

Felelős szerkesztő:

DR. HAVAS NÁNDOR

Kiadóhivatal:

Budapest, VIII., Rökk Sz. u. 31. Tel: 1-314-00.

Emlékeztető

MIRŐL NE FELEDKEZZÉK MEG?

Július 20-ig befizetendő az általányozott és zenés kávéházak vigalmi adója.

Július 25-ig befizetendő a személyzet illetményeiből levont kereseti, külön és rokkantellátási adó.

Augusztus 5-ig megfizetendő a III. negyedévi üzletbér első részlete.

Augusztus 6-ig megfizetendő a nem általányozott és nem zenés kávéházak vigalmi adója.

Augusztus 10-ig tartoznak az adóközösség tagjai megfizetni augusztus havi forgalmi és fényűzési adóátalányukat.

Augusztus 15-ig fizetik a fényűzési adót azok, akik nem tagjai az adóközösségnek.

A Pest-Budai kávéházak 1535—1935. története minden kávésiparos büszkesége. — Ára a testület tagjai részére 24.— pengő.

A Magyar Kávésipari Évkönyv 1937. évi évfolyama. Tartalmazza a kávésiparost érdeklő összes rendeleteket. Ára 3.— pengő.

Mindkét könyv megszerezhető az ipartestület irodájában.

A munkaviszony egyes rendelkezéseinek szabályozásáról szóló törvény

Mire e sorok napvilágot látnak, a törvényhozás már elfogadta a munkaviszony egyes rendelkezéseinek szabályozásáról szóló törvényt és az előreláthatólag nemsokára életbe is lép.

Ez a törvény tulajdonképpen csak kerettörvény, s annak végrehajtásához további hatósági intézkedések egész sorára van szükség. Ez okból nem is tudhatjuk, hogy az iparunkat érintő kérdések szabályozására mikor kerül sor, de arra már most fel kell készülnünk, hogy annak idején megfelelő módon tudjunk ebben az ügyben eljárni.

Ahhoz, hogy a jövő rendezés módjára nézve javaslatot tehesünk, szükséges, hogy a mai helyzetet ismerjük, és azt a gyakorlatot, amelyet azok az államok, ahol e kérdések törvényesen már rendezettek, követnek.

Kétségtelen, hogy a munkaidő szabályozására vonatkozó törvényes intézkedéseink nagyon hézagosak és amennyiben ilyenek vannak is, nem a munkásság egész egyetemére, csupán egyes kategóriáira vonatkoznak.

Az 1872. évi ipartörvény rendelkezéseket nem tartalmaz, inkább csak elvi jellegű megállapításokat tesz. Az 1884. évi XVII. tc. 64. §-a a tanoncok napenkénti munkaidejét 10, illetőleg napi 12 órában állapítja meg, beleértve az iskolában töltött időt is.

A többi munkásokra nézve az 1884. évi XVII. tc. 89. §-a csak annyit mond ki, hogy a munkaadó az iparossegédttől a kikötött munkát csak oly mértékben követelheti, mely a segéd testi alkotásának és erejének megfelel, továbbá a gazda köteles időt engedni arra, hogy a segéd vallási ünnepén az istentiszteletet látogathassa.

54 év óta a főváros vezető tejüzeme a
Telefon: *1-462-65

KÖZPONTI TEJCSARNOK

Elsőrendű minőségű tej- és tejtermékek

300 fióküzlet, 1000-nél több árusítóhely.

Kávéházak, szállodák, tejivók, kávémérések szállítója.

Budapest, VII.,
Rottenbiller-utca 31.

Telefon: *1-462-65

E törvény 115, 116 és 117 §-ai — amelyeket az 1928. évi V. tc. a női munkásokra és fiatalkorúakra nézve részben hatályon kívül helyezett — a gyári munkások pihenő idejére vonatkoznak és a munkaidő tekintetében azt a korlátozást tartalmazzák, hogy a munkavállalókat 16 órás keretben 14 órán túl foglalkoztatni nem szabad és ebben a munkaidő keretben délben 1 órai, délelőtt és délután fél—fél órai munkaszünetet kell engedni. Eszerint a tiszta munkaidő napi 12 óra lenne.

Az 1928. évi V. tc. által hatályon kívül helyezett 1911 évi XIX. tc. az iparüzemekben alkalmazott nők éjjeli munkáját tiltotta el bizonyos kivételekkel. E kivételek között (2. §. c. pontja) a vendéglők és kávéházak is szerepelnek. E törvény a női alkalmazottak pihenő idejét 11 órában kivételesen legfeljebb 10 órában szabja meg.

A háborús évek után átalakult gazdasági viszonyok szociális téren messzebbmenő rendelkezések kiadását indokolták.

Ezt az 1928. évi V. tc. és az ehhez kiadott 150.443—1930. és 155.102—1930. számú rendeletek tartalmazzák, amelyek a gyermekek, fiatalok és nők munkaidejét szabályozzák.

E rendelet 34. §-a a kávéházakban és vendéglőkben alkalmazott nőkre vonatkozólag tartalmaz különleges intézkedéseket és kimondja, hogy az éjjel foglalkoztatott nők munkaideje 1—1 napon 10 óránál, 1—1 héten 60 óránál több nem lehet.

A nappal foglalkoztatott női alkalmazottakra vonatkozólag olyan korlátozás áll fenn, hogy ezeknek legalább egymásra következő 11 órai pihenő és megfelelő önmunkaközi szünetet kell adni, oly módon, hogy az effektív munkaidő legfeljebb 10 óra legyen. Hasonló intézkedést tartalmaz a rendelet a fiatalok munkások munkaidejére vonatkozólag.

A 18 éven felüli munkások munkaidejére vonatkozólag konkrét rendelkezés nincsen, csupán az ipari munkák vasárnapi szüneteléséről szóló 1891. évi XIII. tc. tartalmaz rendelkezést, amelynek 4. §-a szerint azoknál az ipari üzemeknél, amelyeknél az ipari

munka vasárnap is végezhető, köteles az iparüző a munkások olyaténkénti felváltásáról gondoskodni, hogy a munkások legalább minden hónapban egy teljes, vagy minden két hétben egy fél vasárnapon munkaszünetet élvezzenek.

Az 1935. évi 6660—1935. M. E. sz. rendelet jogot ad a m. kir. kereskedelemügyi miniszter úrnak, hogy egyes iparágakban a munka zavartalanságának biztosítása céljából a munkaidőt rendelettel szabályozhatja, annak az elvnek az érvényesítésével, hogy gazdasági szempontból multhatatlanul szükséges kivételeket nem tekintve, a szabályozott heti munkaidő a munkaközi szünetek nélkül 48 óránál több nem lehet.

E rendelet alapján a szabályozás már több iparágban megtörtént, de a vendéglátó iparokra nézve ilyen rendelkezés mindeddig nem adatott ki.

A fogadó, vendéglő, kávéház és kávémérési iparoknak gyakorlásáról szóló 802—1937. és 1936—1909 kgy. számú szabályrendelet munkaidő tekintetében ugyancsak nem tartalmaz érdemleges intézkedést, csupán annak 11. §-ában olyképen intézkedik, hogy női kiszolgáló, személyzet kizárólag előzetes főkapitányi rendelet alapján, rendszerint reggeli 5 és esti 8 óra között teljesíthet szolgálatot.

Megfelelő törvényes rendelkezések hiányában az ipari gyakorlat az irányadó. Testületünk évek óta érvényben lévő munkabértáblázata tagjaira nézve kötelezőleg írja elő a szabadnap megtartását.

A megállapított munkabérek 6 napos munkahétre szólnak, amennyiben a munkás kivételesen hét napon át dolgozik, a hetedik napra a heti munkabér 1/6 része megváltás fejében jár. Ezt az elvet követi adott panaszos esetekben a testület békéltető bizottsága.

A munkaidő szabályozását maguk a viszonyok és az élet a szükséghez képest rendezték és ez a gyakorlat iparunkban szokássá vált.

Köztudomás szerint a fővárosi kávéházaknak zárórája nincsen és jogában áll 24 órán át nyitva tartani. Ezt a jogot a gazdasági viszonyok illuzóriussá tették, úgy hogy néhány kivételtől eltekintve, a kávéházak túlnyomó többsége az éjjeli órákban bezár és csak reggel nyit ki, vagy ha nem is zár, inspekciós szolgálat keretében bonyolítja le a késő éjjeli, vagy kora hajnali órák forgalmát. Így tehát általánosságban legfeljebb napi 20 órai munkaidőről beszélhetünk, amelyet rendszerint 2—2 egyenként 10 órás turnusokban bonyolítanak le. A személyzet munka-beosztása általában ezeknek a kereteknek felel meg.

Míg azonban az úgynvezett termelő vagy kézműiparokban az alkalmazott munkája állandó és folyamatos, a munka annak megkezdésétől — befejezéséig folyton folyik a munkás ereje teljes mértékben kihasználódik, a vendéglátó iparokban egész más a helyzet.

A kávéházak forgalmának alakulása és ennek megfelelően a személyzet munkája, nem egyenletes, hanem az étkezési szükségletnek megfelelően bizonyos órákra koncentrálódik. Vannak többé-kevésbé forgalommentes időszakok, amikor vendég híján a személyzet nem dolgozhatik, vár és készülségen van.

**SZENT
ISTVÁN
CSALÁDI SÖR**

**1 1/2 literes
zárt palackokban**

**Kőbányai Polgári Serfözde
gyártmánya**

Ezek a forgalmi csúspontok általában véve:

- a reggeli ideje 8—9 között,
- a délutáni fekete 1—3 között,
- uzsonnaidő, mely újabban
- a vacsorával egybeolvad d. u. 5—8 között.

A frekvenciát több zenés kávéházakban esti 10—12 között észlelhető erősebb forgalom, éjjel után már csak szórványos a vendég.

Ezek a forgalmi időszakok összesen — átmenetekkel együtt naponta maximum 9—10 órai effektív munkát jelentenek, mely rendszerint — mint említettük 2 munkáscsoport között oszlik meg. Így egy munkáscsoport *tényleges* — normális munkaideje — kivételes esetektől: szilveszter, ünnepek, tavaszi vásár stb. stb. eltekintve a naponkénti 8 órai munkaidőt is alig éri el.

A konyhaszemélyzet munkaideje, tekintettel a szükséges előkészítő, takarítási és mellékmunkákra valamivel nagyobb, illetőleg a munkaközi szünete (készenlét) rövidebb, de ez sem haladja meg a napi 10—11 órát.

A gyakorlat tehát azt igazolja, hogy a kávéházi munkás „munkaideje” csak munkakeret, melyen belül effektív munkát csak a fent részletezett időben végez.

Amikor az általános helyzetet és gyakorlatot ismertetjük, nem vonjuk kétségbe, hogy vannak esetek, amikor ezek a határok nincsenek betartva. Sajnos, az ilyen esetek legtöbbször az alkalmazott hozzájárulásával, nem ritkán kezdeményezésére történnek és festületünknek csak akkor jutnak tudomására, ha a munkaviszony megszűntével a munkavállaló a túlórázásért anyagi igényeket támaszt.

A hetenkénti szabadnap mellett az évenkénti fizetési szabadság iparunkban — mint a legtöbb hazai iparágban sem — nem szokásos, bár vannak szociális érzésű munkaadók, akik régebben dolgozó munkásaiknak évenként szabadságot adnak bizonyos juttatások mellett. Ez azonban nem rendszeres.

Hazai, illetőleg fővárosi viszonyaink ismertetése után, e kérdéseknek a nálunk jóval nagyobb idegenforgalommal és fejlettebb vendéglátó iparral bíró országokban való törvényesen megtörtént rendezését vizsgálva a következő képet kapjuk:

1. *Ausztriában* a munkahét (munkakészültség) 60 órás 6 napra van felosztva, egy napon 10 óránál több nem lehet. Az ezenfelüli munkaidő — túlórának tekintetik — és legfeljebb 10 óra lehet hetenként.

Egy évi szolgálat után 1 hét, 5 év után 2 hét fizetett szabadság jár. A szabadság idejére a kereset megváltása fejében a napi táppénz jár.

2. *Olaszországban* a munkaidő napi 10, heti 60 óra. Rendkívüli munkaidő többlet napi 2, heti 12 óra, mely esetben 33% pótlék fizetendő. Kötelező heti pihenő 24 óra.

Aki legalább egy éve dolgozik, annak

I. oszt. üzemekben	9
II. „ „	8
III. „ „	7
IV. „ „	3

napos fizetéses szabadság jár.

3. *A Német Birodalomban* osztott munkaidőnél — étkezési szünetre való tekintet nélkül — napi 8 óra, osztatlan munkaidő esetén napi 9 óra. Szükség esetén ez a munkaidő kivételesen meghosszabbítható, de a következő héten kiegyenlítendő, úgy, hogy két hétre az osztott munkaidő 96, az osztatlan munkaidő 108 óra. A túlóráért 25% pótlék jár.

A pihenő hetenként	1 nap.
Félévi szolgálat után	3 „
1 évi szolgálat után	6 „
3 évi szolgálat után	9 „ -i fizetéses

szabadság jár.

4. *Franciaországban* amint a lapokban olvassuk, ez a kérdés most van napirenden.

Mindezekből kitűnik az, hogy a vendéglátó ipar munkaidő szabályozása úgy azokban az országokban, ahol az törvényesen már szabályoztatott, mint nálunk, ahol csak hézagos és gyakorlati intézkedések vannak életben, egész különlegesen van rendezve.

A hazai és külföldi gyakorlat adatainak összehasonlítása, gazdasági helyzetünk, a vendéglátó ipar speciális viszonyainak figyelembevétele alapján kétségtelen, hogy a törvény elvi álláspontjakép kimondott heti 48 órás munkaidő bevezetése minden irányban súlyos konzekvenciákkal járna.

Ez a rendelkezés azt jelentené, hogy a mai személyzeti létszámot 50%-kal kellene emelni. Kétségtelen, hogy ez iparunkban a munkanélküliséget megszüntetné ugyan, sőt munkáshiányt teremtene, azonban konstatálnunk kell azt, hogy iparunkban munkáshiány és munkásfölösleg alig van. Ezidőszertől a helyzet az, hogy felszolgáló személyzet egyáltalán nincsen. Munkanélkül túlnyomórészt azok vannak, akik rendszeres munkára nem hajlandók, vagy testi

Még csak mérni sem kell!

Minden kávéhoz mindig valódi
:Franck: kávépótlékot adjon!
Jelentős jövedelmet biztosít
magának!

állapotuknál fogva nem alkalmasak. Tény az is, hogy a szezon és időjárás változandósága miatt időnként munkahiány és munkásfelesleg mutatkozik, ez azonban olyan jelenség, amelyet a gazdasági élet alakulása teremt.

Amíg a személyzeti létszám ily óriási emelése az üzemeket teljesíthetetlen és elviselhetetlen terhek elé állítaná, addig a szűkre korlátozott munkaidő — a kávéházi alkalmazottaknak mintegy 90%-át tevő — felszolgáló személyzet kereseti viszonyait rontaná le.

A vendéglátó iparokban köztudomás szerint a felszolgáló személyzet keresete szoros és közvetlen összefüggésben van a munkateljesítménnyel. A főpincér, fizető, felszolgáló, ujságos akkor keres, amikor vendég van és a vendég fogyaszt.

Mint hogy pedig, mint már fentebb részletesen kifejtettük, a kávéházi forgalom bizonyos csúcspontokra koncentrálódik, valószínű, hogy az ennek alapján elérhető kereset — nagyobb létszámú személyzet között lévén elosztandó — annyira csökkenne, hogy személyzetünk ma kielégítő keresete leromlanék, annyira, hogy azokon csakis fizetésemelésekkel, illetőleg az ily irányú igények teljesítésével lehetne segíteni.

Tehát egyik oldalon egy 50%-os létszámemelés, másik oldalon fizetésemelés, olyan kettős teher, amelyet sem a kávéipar, de a vendéglátó ipar egyéb ágai katasztrófális következmények nélkül nem viselhetnének el.

Ami a személyzet kereseti viszonyait, illetőleg a minimális munkabér kérdését illeti, alkalmunk volt kimutatni, hogy a mai rendszer mellett, amikor a munkás effektív csak maximálisan 8 órát dolgozik, a felszolgáló munkások keresete eléri azt az átlagos határt, melyet a legtöbb iparág jól fizetett munkásai elérnek.

A fix fizetéses személyzet díjazása sem kisebb a hasonló képzettségű más ipari munkások kereseténél, ami mellett a mi munkásaink különböző mértékű természetbeni szolgáltatásokban részesülnek.

A magunk részéről csak helyeselni tudjuk a törvény 10. §-ában foglalt azon rendelkezést, mely a minimális munkabérek kötelező betartását, illetőleg az azok utólagos megtérítésére vonatkozó kötelezettséget írja elő. Ugyanis sajnálattal tapasztaljuk, hogy vannak esetek, amikor maga a munkás ajánlta fel az előírt munkabérek alatt való munkát.

Ami pedig az évenkénti fizetéses szabadság rendezését illeti, ez ellen elvileg kifogásunk nincsen, azonban mindaddig, amíg annak feltételei, kiszámításának módja és a kiutalandó illetmények mértéke — tekintettel a kávéházi személyzet munkabérrendszerére — határozottan körülírva nincsen, ebben állást foglalni nem tudunk.

Marienbadi levél

Akkor, amikor az utóbbi évek folyamán világszerte előtérbe nyomul, a fürdőkultúra és az ezzel kapcsolatos idegenforgalmi mozgalmak jelentősége, különös érdeklődéssel mentem Marienbadba, melynek híre és jelentősége idestova több évszázados.

Kétségtelen, hogy az utóbbi évtizedek politikai és gazdasági átalakulásai folytán Marienbad világgazdalmi jelentősége csökkent. De azért Marienbad — ma is Marienbad, ahol ősrégi fürdőkultúra, kényelem, figyelem virágozik.

Ma is megfordul a világ utazóinak és gyógyulást keresőknek nagy tömege: a kínai diplomaták, a hindu maharadzsa, Amerika és Ausztrália milliósai és a régi Európának az a rétege, amely ha letörve és megfogyva is, mégis úgy érzi, hogy Marienbad az a hely, amely üdülést, kényelmet és egészséget nyújt.

Magától értetődik, hogy a világgazdaság válságát Marienbad sem kerülte el. Az 1920-as évek végén mutatkozott inflációs konjunktúra szomorú hatásai itt is láthatók. A látszólagos fellendülés olyan befektetésekre és átalakításokra készítette az ottani vendéglátó üzemek tulajdonosait, amelyek az infláció utáni idők bőjtjekor feleslegesnek és túldimenzionáltak bizonyultak. Ahol talán néhány szobára lett volna szükség, emeleteket építettek, helyiséget bővítettek, újakat nyitottak. S ma ott tartanak, ottani kartársaink, hogy egy-két kivételtől eltekintve, alig van solvens üzem, sok helyen zárgondnok, vagyonfelügyelő működik és a tulajdonosnak alig jut a mindennapi kenyérre.

Nehéz lenne újat mondani Marienbadról, amelynek erőssége, hogy ott a régi kedélyes szellem és üzletvitel folyik.

Ami a vendéglátó üzemek vezetését illeti — bármily elismeréssel vagyok a magyar pincér teljesítménye iránt — a marienbadi pincér munkája, minden képzeletet felülmúl. Udvariasság, figyelem, előzékenység tekintetében a marienbadi pincér igazán ideális és bizony nem kevéssé járul hozzá, hogy a vendég jól érezze magát.

Ezzel nem akarom a mi pincéreink munkáját lebecsülni, sajnos azonban ma már mind kevesebb nálunk azoknak a száma, akikkel ezeknek a szudétánémet pincéreknak munkásságát össze lehetne hasonlítani.

A konyha, étkezés általában véve jó, hiszen Marienbadban vagyunk. — Az árak megfelelnek a világfürdő nívójának, bár a legolcsóbbtól a legdrágábig mindenki megtalálja a maga igényeinek megfelelőit.

Egyszóval Marienbad ma is a békeidők kedves szép darabja, ahová az ember szívesen megy, de nem szívesen távozik.

Mészáros Győző.

Kristály ásványos forrásvíz csak Szent Lukács védjeggyel eredeti.

A magánalkalmazottak különadójának csökkentése

A Budapesti Közlöny 1937. július 1-i 146. száma az alábbi rendeletet tartalmazza:

„A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931. : XXVI. tc. 2. és 4. §-ában foglalt és legutóbb az 1936. : XVIII. t. cikkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §.

1. Mindazoknál a magánalkalmazottnál, akiknek a szolgálati és munkabérvizonyból származó jövedelme a heti 150 pengőt, illetőleg a havi 600 pengőt nem haladja meg, az 1933. évi 1.390. M. E. számú rendelet végrehajtása tárgyában kiadott 1933. évi 23.000 számú pénzügyminiszteri rendelet 6. §-ában megállapított tételek helyett a különadó tételei a következők:

1. Ha a jövedelem hetenként 30 pengőt meghalad:

P-n felül P-ig	P
30—35	—,20
35—40	—,25
40—45	—,30
45—50	—,40
50—55	—,50
55—60	—,60
60—65	—,70
65—70	—,80
70—75	—,90
75—80	1.50
80—85	1.65
85—90	1.80
90—95	2.—
95—100	2.20
100—105	2.40
105—110	2.70
110—115	3.—
115—120	3.30
120—125	3.50
125—130	4.80
130—135	5.20
135—140	5.50
140—145	5.80
145—150	6.10

2. Ha a jövedelem havonként 120 pengőt meghalad:

P-n felül P-ig	P
120—140	—,80
140—160	1.—
160—180	1.20
180—200	1.60
200—220	2.—
220—240	2.40
240—260	2.80
260—280	3.20
280—300	3.60
300—320	6.—
320—340	6.60
340—360	7.20
360—380	7.80

Terraszfotelek dupla kötéssel, barnás vagy fehér színben. P 4.40
Vasasztalok márványlapok-jégszekrény-üveg-porcellánárúak.
Billiárdok használatlan is legolcsóbban
FRIED, Király ucca 44.
 Telefonszám: 1-291-34. **Kölcsönzés.**

380—400	8.70
400—420	9.60
420—440	10.50
440—460	11.40
460—480	12.30
480—500	13.20
500—520	18.80
520—540	20.—
540—560	21.20
560—580	22.40
580—600	24.—

2. Az (1) bekezdésben megállapított adótételeket az 1937. évi június hó 30. napja után esedékes járandóságokra kell alkalmazni.

2. §.

E rendeletet a pénzügyminiszter hajtja végre.
 Budapest, 1937. június hó 30-án:

Dr. Darányi Kálmán s. k.
 m. kir. miniszterelnök.

A Pest-Budai kávéházak 1535-1935.

A Pest-Budai Kávéházak története nagy sikerét tanúsítják az újabban megjelent hírlapi cikkek és elismerő levelek. A Szabadkán megjelenő „Napló“ c. napilap egész oldalas cikkben ismerteti a könyvet. A Litteratura c. folyóirat június 15-iki számában dr. Supka Géza ír kéthasábos ismertetést A hírlapi cikkekre visszatérünk, most az elismerő levelek közül közöljük az alábbiakat:

Tisztelt Elnök Ur!

Voltak szívesek részemre megküldeni a Budapesti Kávépartestület kiadásában megjelent, a Pest-Budai Kávéházak 400 éves történetével foglalkozó munkát kérem, fogadják kedves figyelmükért őszinte hálámat és köszönetemet.

Szíves üdvözlettel:

Hóman Bálint s. k.

Vallás és Közoktatásügyi Miniszter.

Tekintetes Elnökség!

A Pest-Budai Kávéházak 1535—1935 című művet kézhez vettem. Fogadja a tekintetes Elnökség a könyv megküldésében megnyilvánult kedves figyelemért igaz köszönetem nyilvánítását.

Kiváló tisztelettel:

Budapest, 1937. június 23.

Pintér Jenő s. k.
 tankerületi kir. főigazgató.

Jamek, gyümölcs- és főzelékkonzerv

árainkat lényegesen leszállítottuk.

Kérjen árajánlatot

Budapesti Kávésok Áruforgalmi R.-t.-től

Budapest, VIII., József-körút 38.

Telefon: 1—392—77.

A Budapesti Kávésok Ipartestülete
Tekintetes Elnökségének

Budapest.

Az Ipartestület által kiadott Pest—Budai Kávéházak 1535—1935. című könyv egy példányának megküldésével tanúsított szíves figyelmükért őszinte köszönetet mondok.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Némethy s. k.

a Közművelődési Ügyosztály Tanácsnoka.

Mélyen tisztelt Elnök Ur!

A „Pest—Budai Kávéházak 1535—1935” című munka egy tiszteletpéldányát megkaptam.

Fogadja kérem, kedves figyelméért meleg köszönetemet.

Őszinte nagyrabecsüléssel:

Török János s. k.

a budapesti m. kir. Államrendőrség
Őrszemélyzetének Főparancsnoka.

Köszönettel ismerjük el a „Pest—Budai Kávéházak 1535—1935” e. kétkötetes munka szíves elküldését. A művet, mint amely nagyrészt levéltárunk anyagának feldolgozása alapján készült, levéltári szakkönyvtárunkban helyezzük el.

Kiváló tisztelettel:

Dr. Budó s. k.
főlevéltárnok.

Igaz örömmel vettem át a nekem tiszteletpéldányként felajánlott két hatalmas kötetet, a nagyérdemű Ipartestület kiadásában megjelent „Pest—Budai Kávéházak 1535—1935” című munkát. Már a művel való első rövid foglalkozásom is meggyőzött arról, hogy itt egy terjedelmében és fontosságában egyaránt igen jelentős művelődéstörténeti anyag van összegyűjtve, amely későbbi történetíróknak és kutatóknak igen értékes forrásul fog szolgálni. A szorgalmas íróknak és a kiadást vállaló előkelő magyar Ipartestületnek a legnagyobb elismerés jár ezért a kultúr-cselekedetért. A könyv irodalomtörténeti és kereskedelmi vonatkozásait magam is törekszem kiaknázni. A leghálásabb köszönetemet fejezem ki a tekintetes Ipartestületnek a mű szíves megküldéséért és sok si-

kert és üdítő eredményeket kívánok a következő évtizedekre tisztos, mindig rokonszenves iparuknak és az ilyen kultúrát szolgáló cselekedetekre kész Ipartestületüknek. Külön örömmel, hogy egyik legrégebbi és legkedvesebb tanítványom, Dr. Strausz Vilmos alelnökük olyan derék és megbecsült munkát végez tisztos szakmájuk érdekében.

Fogadja a tekintetes Elnökség igaz tiszteletem kifejezését:

Dr. Heinrich János s. k.

a Kereskedelmi Akadémia h. Igazgatója
egyetemi előadó-tanár.

Hivatalos rész

A budapesti tankerület királyi főigazgatójától.

5226/1936—37.

Tárgy: *Tanoncok nyári szabadsága.*

Az összes iparos és kereskedő tanonciskolák t Igazgatóinak

Budapest.

Az 1936. évi VII. tc. 22. §-a, Végrehajtási Utasítás értelmében részletezett módon a tanoncnak évenként kétheti szabadságidőt biztosít.

Ennek a rendelkezésnek szükséges és szociálisan méltányos voltát a munkaadók jórésze nem érti, — vagy nem akarja megérteni. Ez természetszerűleg rossz vért szül azok között a tanulók között, akik munkaadóik részéről nem élveznek belátást, illetve szabadságot, s így sokszor csupán dacból is a munkaadók elleni tábor felé tájékozódnak.

Ennek a visszás helyzetnek meggátlására felhívom Igazgató Urat, hogy iskolája körzetébe tartozó és a rendelkezéssel szemben ellenállást tanúsító munkaadókkal mielőbb lépjen érintkezésbe, — hívjon össze *munkaadói értekezletet*, s ott tapintatos módon világosítsa fel őket, hogy a törvény rendelkezéseit he kell tartani egyrészt, másrészt a tanulónak is szüksége van egész évi munkája után pihenésre, végül önmagának csinál ellenséget saját tanulóijából, ha a tanulónak az őt megillető szabadságát nem engedélyezi.

A törvény betartása nem csupán egyéni, hanem az ország érdeke is.

Budapest, 1937. június 28.

A tankerületi kir. főigazgató helyett:

Dr. Boldis Dezső s. k.

tanügyi tanácsos.

A tanonc törvényszerű fizetéses szabadsága. Felhívjuk érdekelt tagjaink figyelmét, az új ipartörvény novella azon intézkedésére (22. §.), hogy az iparos a tanoncnak évenként 14 napos szabadságot engedélyezni tartozik. A szabadság lehetőség szerint egyszerre adandó, indokolt esetben legfeljebb két részletre osztható be. A tanoncnak joga van szabadságának ideje alatt mindazon akár pénzbeli, akár természetbeni járandóságokra, melyeket rendes elfoglaltságának idején különben kap. Fontos intézkedése a törvénynek még az is, hogy a tanonc szabadságolása csak tanonciskolai szünetidőben, tehát karácsonykor, husvétkor vagy pedig nyári szünetidőben történhetik.

Schillinger Anna Gőzmosógyár Rt.
Budapest, VI.,

Vörösmarthy-utca 47b.—Telefon: 1—213—85.

Az ország legrégebb, modernül berendezett gőzmosódája.

Az ipartestületek kötelesek nyilvántartani a tanoncok szabadságát. Ezen nyilvántartásból folyóan a tanonctartó iparos köteles legalább 8 nappal előzetesen az ipartestületnek a tanonc szabadságramenését bejelenteni azzal, hogy mikor küldi a tanoncot szabadságra.

A műhelyek, padlások, kötelező tisztogatása. A Budapest székesfőváros polgármestere május 21-én 191.470—1937.—X. sz. határozatával a belügyminisztertől nyert felhatalmazás alapján a székesfőváros egész területén általános takarítást, tisztogatást s padlástér lomtalanítást rendelt el és ennek végrehajtása érdekében különféle intézkedéseket tett.

A rendelet értelmében utasítja a lakókat, hogy lakásaikat, pincéiket, padlásaikat mindenféle szeméttől, hulladéktól, törmeléktől és különösen padlásaikat tűzveszély keletkezésének elkerülése céljából is, a könnyen gyúló és éghető anyagoktól takarítsák ki akként, hogy azok a helyiségek tiszta állapotba kerüljenek.

Az iparügyi vállalatok vezetőit felhívja a polgármester, hogy a rendeletben elérni kívánt tisztasági feladaton kívül nagy gondot fordítsanak arra, hogy területeikről a tűzveszélyes hulladékokat, továbbá a gyúlékony, könnyen éghető anyagokat tűzbiztos helyen raktározzák el.

A rendelkezések be nem tartása 15 napig tartó terjedhető pénzbírsággal büntethető.

**A m. kir. iparügyi miniszternek
12.219—1937. Ip. M. sz. rendelete**

**a mestervizsgálat ismétlése esetében
fizetendő díj tárgyában**

Az ipari közigazgatás egyes kérdéseinek szabályozásáról szóló 1936 : VII. tc. 9. §-ának ötödik bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján, úgyvis mint a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium vezetésével megbízott miniszter, az említett törvény végrehajtása tárgyában 30.000/1936. Ip. M. számú rendelet 31. §-át negyedik, ötödik és hatodik bekezdésként a következő rendelkezésekkel egészítem ki:

„Annak a vizsgázónak, aki a mestervizsgálat egyik részének ismétlésére jelentkezik, a beadvány benyújtásával egyidejűleg a vizsgálat díjával nyolc pengő negyven fillért kell a kereskedelmi és iparkamara pénztárába befizetnie. Ebből a vizsgálati díjból a vizsgálat elnökének, továbbá — ha a vizsgálaton részt vesz — a kereskedelmi és iparkamara képviselőjének 1.20—1.20 pengőt, a bizottság két tagjának 1—1 pengőt, az illetékes kereskedelmi és iparkama-

rának, továbbá az illetékes ipartestületnek 2—2 pengőt kell kiutalni.

Ha a vizsgálatot a kereskedelmi és iparkamara képviselőjének részvétele nélkül tartották meg, a befizetett vizsgálati díjból 1.20 pengőt a vizsgázónak vissza kell téríteni.

Ha a vizsgázó az egész vizsgálatot megismétli, a vizsgálati díj és annak hova fordítása tekintetében a 30.000/1936. Ip. M. számú rendelet 22. és 24. §-ai irányadók.

A jelen rendelet kihirdetése napján lép hatályba.
Budapest, 1937. június hó 17-én.

Bornemisza Géza s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

Tizenegy előadás, négy darab szerepel a Szegedi Szabadtéri Játékok idei programján július 31—augusztus 15 között

Az idén nagy lendülettel kezdődtek meg az előkészületek a Dóm-téren évenként augusztusban rendezett ünnepi szabadtéri játékok előadásaira. Ismeretes az a nagy siker és európai, nemzetközi elismerés, amely a szegedi játékokat az elmúlt évek során mindig kísérte és megszerezte a „Magyar Salzburg” kitüntető elnevezését.

Szeged városa az idén mindent elkövet, hogy tovább fejlessze a játékok művészi érdekességét és egyúttal lehetővé tegye mindenki számára a legkényelmesebb eszközökkel az előadások látogatását. De ugyanakkor gondoskodik arról is, hogy — az elmúlt évek tanulságait szem előtt tartva — kiküszöböljön minden olyan részletet, amely megnehezítené az érdeklődők nagy tömegeinek Szegedre utazását és megfelelő helyen való elhelyezését.

Az idén július 31-én kezdődnek az előadások a Dóm-téren. A tavaly nagy sikert aratott három darab bemutatásának megismétlésén kívül eredeti, nagyszabású új misztériumjátékkal bővítették a változatos és pompás programot oly módon, hogy a Szegedre utazók felváltva nézhetik meg az ünnepi előadásokat.

Július 31-én *Az ember tragédiája* egészen új sorozatával kezdődnek meg a játékok, Madách halhatatlan költeményének bemutatását augusztus 8.- és 11-én megismétlik, a *János Vitézt* augusztus 1., 9. és 12-én mutatják be, a *Bizáncot* augusztus 7., 11., 15-én és a *Fekete Máriát* augusztus 4., és 5-én, amikor az ősi alsóvárosi Ferences templom előtt megtartják a *Havi Boldogasszony* búcsút, amelyre a távol vidékek-

A piac legújabb szenzációja!

Steiner sós forgács

Ajánlja a STEINER KEKSZGYÁR

Az előkelő közönség részére!

Hattyu gőzmosó és fehérnemű
kölcsonzó vállalat
száraz vegytisztítás és festés
Budapest, VII., Klauzál-utca 8. — Telefon: 1-385-59
Az ország legnagyobb gőzmosó üzeme, legmodernebbül
berendezve! Legkíméletesebb mosási-rendszer.

ről tízezrek és tízezrek zárandokolnak Szegedre.

Szeged városa gondoskodik arról, hogy az idei művészi érdekességeken kívül *kényelmes utazási kedvezményekkel* is megkönnyítse az előadások látogatását. Július 30-tól az egész ország területéről fél-áru vasuti kedvezményrel lehet Szegedre utazni, ezen kívül az egyes előadásokra a MÁV. — mérlegelve a szegedi játékok kulturális és művészi jelentőségét, a filléres vonatoknak megfelelő áru, rendkívüli, úgynevezett *szabadtéri vonatokat* indít az összes vonaláról. Lehetővé tették a külföldiek számára, hogy a játékok idejére teljes vízumkedvezményrel léphessék át az ország határát és a Szegeden felállítandó útlevél láttaozók kirendeltségnél utólag láttaozhassák útleveleiket.

Az előkészületekből ítélve az idei nyár legérdekesebb és legvonzóbb eseménye lesz a Szegedi Szabadtéri Játékok idei, hatodik előadássorozata.

A hibás kávészemek

Az amerikai kávészakértők tízféle hibás kávészemet különböztetnek meg:

1. *A fagyos szemek:* ezek a pörkölésnél vagy világos foltokat mutatnak, vagy megfeketednek. Belsőjük puha vagy szivacsos és a kávé ízét teljesen megromthatják, minthogy az ízük visszatartóan erős.

2. *A „nigger”-szemek,* amelyek feketék és elese nevézedettek. Ami az ízt illeti, veszélytelenek, mert nincs aromájuk. A „nigger”-szemek a kávécsesjén elszáradt gyümölcsökből erednek.

3. *Az olajos vagy szalonnás szemek.* Ezeknek színe sárgától barnáig váltakozik, ha mosottak, úgy néha fekete színűek. A kávéhogyó hibás erjesztésénél keletkeznek. Izük nagyon kellemetlen (avas).

4. *Az éretlen szemek,* amelyek lényegesen világosabban pörkölődtek, mint az érettek. Izük visszatartó

5. *A keserű szemek,* amelyek különféle okokból keletkeznek, pl. a termelő országban hibásan kezelték, vagy túlságos hosszú és túlságos meleg pörkölésnek tették ki, vagy túlságos hosszú időn át a levegőtől elzárva raktározták. Ilyen kávék pl. a Libéria-kávék és bizonyos Jáva-kávék, amelyeket emiatt csakis keverékekhez lehet felhasználni.

6. *Dohos kávészemek,* amelyek leginkább a hibás kezelés folytán keletkeznek; a kávészemeket meg nem felelő vízben mosták.

7. *Kemény szemek,* amelyek leginkább a mosatlan kávéknál fordulnak elő. Ritkábban a mosott fajtáknál.

8. *Füstös szemek,* amelyeknek íze füstszerű. Leginkább úgy keletkeznek, hogy a kávé t nyitott tűz fölött pörkölnek.

9. *Szappanvízű szemek,* amelyek néha a mosatlan Salvador-kávékban fordulnak elő.

Gschwindt-féle

**Aqua vitae és egyéb likör különleges-
ségek, főzelék és gyümölcs konzervek**

10. *Tisztátalan kávék,* amelyek nincsenek kiválogatva és fagyott vagy olajos szemeket tartalmaznak. Ezeknek kellemetlen, visszatartó íze ártterjed a többi szemekre és elrontja az egész kávémenyiség ízét. A fagyos szemeken nyers, pörköletlen állapotban apró fekete pontok láthatók. Az olajos szemek színe a sárgától a barnáig váltakozik.

Mindebből következik, hogy nem könnyű feladat a nyers kávéból a hibás szemeket kiválogatni, miért is a pörkölést újabb kiválogatásnak kell követnie.

(Fűszerkereskedők Lapja.)

H I R E K

Személyi hír. *Mészáros Győző* ipartestületünk elnöke, nyári pihenőjéről visszaérkezett és a testület ügyeinek vezetését ismét átvette.

Hivatali kinevezések és előléptetések. A hivatalos lapban közzételt kinevezések és előléptetések között a következő, iparunkat is érdeklő kinevezéseket olvassuk:

A m. kir. kereskedelmi minisztériumban: dr. *Árkay Ferenc* miniszteri tanácsos a miniszteri osztályfőnöki címet és jelleget kapta.

A m. kir. iparügyi minisztériumban: dr. báró *Kruchina Károly* miniszteri osztályfőnöki címmel felruházott miniszteri tanácsos miniszteri osztályfőnök-ké; dr. *Dragsits Á.* Gellért miniszteri tanácsosi címmel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá; dr. *Tichy Kálmán* miniszteri tanácsosi címmel és jelleggel felruházott miniszteri osztálytanácsost miniszteri tanácsossá neveztek ki.

A m. kir. pénzügyminisztériumban: dr. *Sz. Nagy Béla* és dr. *Tillmann István* miniszteri osztálytanácsosi címmel felruházott miniszteri titkárok osztálytanácsosokká neveztek ki; dr. *Ország Sándor* miniszteri titkár a miniszteri osztálytanácsosi címet kapta.

A székesfővárosi m. kir. pénzügyigazgatóságnál: *Dr. Görgényi Jenő* m. kir. c. pénzügyi tanácsost pénzügyi tanácsossá, *Dr. Halm Jenő* m. kir. pénzügyi fogalmazó segédtitkárrá neveztek ki.

A személyzet kereseti és különadójának megállapítása. A székesfőváros polgármesteri hivatalától vett értesítés szerint a kávéházi személyzet kereseti és különadójának alapjai továbbra is érvényben tartottak. A különadó lerovására nézve a lapunk múlt számában közölt táblázat mérvadó. Az eddig kirótt átalányok hivatalból fognak leszállíthatni.

Az automatabilliárd új illétéke. A pénzügyminiszter az önműködő (automata, játékeszközök — ideértve az ú. n. automata-billiárdasztalokat is — felállításhoz és üzemeltetéséhez szükséges helyhatósági

Hegyi málnaszörp

utóprésmentes, garantáltan legprimább minőség. Kimérve beszerezhető

Budapesti Kávésok Áruforgalmi Rt.-nál

Budapest, VIII., József-krt. 38.

Telefon: 1-392-77.

(Nagyobb mennyiség lekötése esetén külön árajánlat)

engedélyek iránti beadványok illetékét f. é. május hó 1-étől az engedélyezett időtartam minden 30 napja után, játékeszközként, Budapesten 10 pengőben, vidéken 5 pengőben állapította meg. Az illetéket akkor is le kell róni, ha az engedélyezett időtartam 30 napnál rövidebb. Ha pedig az engedélyezett időtartam 30 napot meghalad, az illetéket az engedély minden további teljes vagy megkezdett 30 napja után külön kell leróni.

Mozgalom a gyarmatárak vámjának leszállítására. Legfontosabb gyarmatáru cikkeink vámját az elmúlt esztendőben több ízben felemelték, hogy az ily módon előálló többletet a mezőgazdaság megsegítésére szolgáló alapnak juttassák. Tekintettel arra, hogy a mezőgazdaság helyzete azóta nagy mértékben megjavult, a gyarmatáru importban érdekelt nagykereskedők mozgalmat indítottak, amelynek célja, hogy a gyarmatárak vámját megint a régi vámtételekre, vagy ha ez nem lehetséges, akkor legalább olyan szintre szállítsák le, amely ezeket a fontos népelemezési cikkeket megolesóbíthatja. A nagykereskedőknek egy további alapos érve az is, hogy újabban a

gyarmatárak behozatalát devizarendszabályokkal ugyanesak megdrágították.

A kormány új borpincék létesítését tervezi. A bel-földi borfogyasztás stagnálása és a borok külföldi elhelyezésének nehézségei súlyos aggodalmakat okoznak a bortermelőknél. Félő ugyanis, hogy újabb bőséges bortermés esetén megfelelő tárolási helyek hiányában nagymértékű áresökkenések állhatnak elő. A kormány értesülésünk szerint jelentős befogadó-képességű pincék létesítését tervezi az ország különböző részein, aminek fedezetére az új költségvetésben már be is állított félmillió pengőnyi összeget. Szükség esetén az akció céljaira nagyobb összeg rendelkezésre bocsátása is remélhető.

Csökcent a sörfogyasztás. A PÜM. fogy. adóü. csop. kimutatása szerint a múlt év szeptembertől ez év áprilisáig terjedő időszakban az előző hasonló időszakhoz képest a sörfogyasztás 15.526 hl.-rel csökkent.

A Dohányjövedék statisztikájából. A Dohányjövedék 1935—36 évről szóló statisztikájából jegyezzük fel: a dohánygyártmányok eladásából összesen 107.3 millió pengő folyt be és pedig 792 kg burnót, 2 és egynegyed millió kg cigarettadohány, 4.7 millió kg pipadohány, 58.4 millió db szivar és 2 milliárd db cigaretta eladása címén.

A fejadag 8,943.933 lélekszám mellett szivaroknál 7 db., cigarettáknál 247 db. volt. Szivaroknál nettó 57 fillért, cigarettáknál 6 P 27 fillért keresett a dohányjövedék fejenként. A költségek hányad fejenként 13.32 P volt.

A nagybani eladási jutalék 108.9 millió pengő forgalom mellett másfél millió pengőt tett ki.

Itt jegyezzük meg, hogy a jelen üzleti év első háromnegyedes időtartama múlt évihez viszonyítva 1.1%-os javulást mutat fel.

A balesetek elosztódása a hét napjaiban. A statisztika adataiból hozzávetőleg megállapítható, hogy mely napokon és mely órában fordul elő a munkásoknál a legtöbb baleset.

Leggyakoribbak a balesetek férfiaknál hétfőn, azután a balesetek száma fokozatosan csökken és péntekről szombatra újból felemelkedik. Hétfőn fordul elő nőknél a legkevesebb baleset, ami a vasárnapi

N a p e l l e n z ő j e

készítését és modernizálását olcsón, kedvező fizetési feltételek mellett rendelje meg

Korányi és Fröhlich gyárban

Kisfaludy ucca 5. szám.

Telefon: 14-59-86, 13-23-76.

„P e r f e k t” kávépörköldé

Gázüzemre berendezve

Budapest, VI., Jókai-utca 38. Telefon: 1-286-61

Tökéletes bé pörkölést vállal méltányos díjazásért

munkaszünet fontosságát mutatja. A szombati balesetek számainak szaporodása a nagy sietésre és különösen arra vezethető vissza, hogy a gépeket időkímélés céljából ugyanesak akkor tisztogatják. Férfiaknál a hétfői balesetek nagy száma a vasárnapi alkoholfogyasztással is összefüggésbe hozható.

Cukor a dáliából. Külföldi kísérletek megállapították, hogy a dália gumójában sok cukor van, még pedig kétszerte édesebb, mint a cukorrépában. Egy további nagy előnye a dáliából kivont cukornak, hogy azt cukorbarajosok is fogyaszthatják, mert ebből a szempontból teljesen ártalmatlan. Azt természetesen feltételezni sem lehet, hogy a dália-cukor versenytársa lesz a répa- vagy nádcukornak, sőt azt ki is fogja szorítani. Évtizedeknek, sőt talán évszázadoknak kellene eltelniük, amíg olyan hatalmas dáliaültetvények létesülhetnének, amelyek megközelíthetnék a világ mai cukorrépa- és cukornádtermelését. Így tehát a cukorgyárosoknak egyelőre nem kell félniük a dália-cukor versenytől.

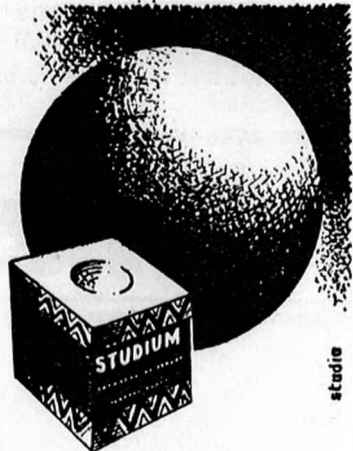
Csak Finnországban és Olaszországban drágább a cukor, mint nálunk. Egy nemrég közzétett statisztika szerint a legtöbb országban aránytalanul olcsóbb a cukor, mint Magyarországon. A magyar fogyasztónál ugyanis rosszabb helyzetben csak a finn és az olasz fogyasztó van, — az előbbi 0.8 és az utóbbi 39.6%-kal fizet többet a cukorért. Ezzel szemben a magyar fogyasztónál jobb helyzetben vannak a következő országok fogyasztói: Lengyelország 224.9, Norvégia 30.1, Csehszlovákia 45.2, Japán 47, Németország 50.9, Németalföld 52.6, Ausztria 57.7, Franciaország 91.7, Kanada 122.9, Dánia 209.9, Svédország 215.6, Ameri-

kai Egyesült Államok 220.2, Irország 237.1, Anglia 298.9 és Svájc 366%-kal. Ez a kedvezőtlen arány a magyar és a külföldi cukorfogyasztók között mindaddig nem is változhatik meg, amíg a horribilis magasságú magyar kincstári részesedést a cukor után le nem szállítják.

Tejrendelet — vajexport. A földművelésügyi minisztériumban befejezés előtt áll az új tejrendelet, amely — az elterjedt hírekkel szemben semmi lényeges változást nem fog tartalmazni. Mindössze arról van szó, hogy a meglehetősen szétforgácsolt tejrövidítéseket összpontosítsák. A közelmúltban többször szóba került a tej kétfilléres emelésének kérdése. Az új tejrendelet ebben a kérdésben dönteni fog, amennyiben kötelezően előírja továbbra is a 28 filléres fogyasztói árat. Lehetséges azonban, hogy a termelő gazdákkal kapcsolatban az új rendelet nagyobb lehetőségeket biztosít majd a termelőérdekek hatályosabb érvényesülésének. Az elmúlt napokban egyébként eredményes vajexporttárgyalások fejeződtek be. A májusi tejfelhozatal bizonyos mértékig eltolódott, úgyhogy a vajexport is zavarokba ütközött. Ebben az ügyben indultak meg a tárgyalások a külföldi piacokkal, melyek során megállapodás jött létre Németországgal, eszerint a közeljövőben az eddiginél lényegesen nagyobb mennyiséget fogunk kiszállítani a német piacokra. Angliával még nem rendeződött a helyzet.

A budapesti bérelt üzemhelyiségek szemétpénze. Az új fővárosi lakbérrendelet 63. §-a szerint „nem lakás céljára szolgáló helyiség után járó szemétpénz az esedékes bérösszeg 1%-a”. Ez a rendelkezés az érdekeltek szerint méltánytalanul érinti az amúgy is nehéz helyzetben levő iparosokat és kereskedőket, nemcsak azért, mert újabb megterhelést jelent, hanem azért is, mivel az 1%-os kulcs túl magas. Tekintettel ugyanis arra, hogy egy-egy nagyobb fővárosi holthelyiség, vagy üzem bére, illetve az ehhez igazodó szemétpénz aránytalanul nagyobb az ugyanazokban a házakban levő lakások bérénel. De különben is a szemétpénz, különösen a teljesítendő munkát tekintve, annál kevésbé mondható arányosnak, mert a kereskedők és iparosok nagyrésze amúgy is kevésbé veszi igénybe a házfelügyelők ezirányú tevékenységét. Ugyanis rendszerint saját alkalmazottaikkal vitetik el a szemetet a házi gyűjtőhöz, míg magánlakásoknál a házmaster. E megokolások alapján a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara testületünk kezdeményezésére felterjesztéssel fordult a polgármester úrhoz, amelyben azt javasolta, hogy a házfelügyelői díjnál engedélyezett módon az üzlet- és hivatalbérlet részére a szemétpénznél is adassék meg a szemétpénz csökkentésének lehetősége, még pedig nemcsak bírói úton, hanem a házfelügyelői díjhoz hasonlóan, a felek szabad megegyezésével is lehetséges legyen. Ez maga után vonná a szabályrendelet megfelelő módosítását.

A tojás korának felismerése. Hogy a tojás korát megállapíthassuk, mártsuk egy 10%-os konyhasót tartalmazó oldatba (100 gramm konyhasó: 1 liter víz). Az a tojás, amely 5 napnál nem régiebb, a folyadék alján marad. A friss tojás fajsúlya nehezebb, mint a konyhasóoldaté. Amint a tojás kora nagyobbodik, tartalma is mindinkább könnyebbé válik.

STUDIUMdákó és
irókréta

Gyártja:

Budapesti Kréta, Vegészeti Gyár és Keresk. rt.

Kapható:

Budapesti Kávésok Áruforgalmi rt.

Salgó gőzmosógymár és fehérneműkölcsönző

A legmodernebb berendezés. Mosás lágyított vízben.
VI., Vörösmarty ucca 54. - Telefon: 1-162-86
Olcsó árak! Pontos kiszolgálás.

Uj tisztító üzem. A közelmúltban alakult meg a Nova fehérnemű és vegytisztító részvénytársaság, a Visegrádi ucca 31. szám alatt. A gyár szakmérnök vezetése alatt mintegy 100 alkalmazottat foglalkoztat és berendezése a legmodernebb Munkájáról a legelőnyösebbeket hallottuk s miután tudomásunk szerint a kávéházi fehérneműek tisztításával is foglalkozik szaktársaink figyelmébe ajánljuk a fenti céget.

Ipari és közigazgatási hírek

Gyermek és fiatalok által tanszerződés nélkül végezhető munkák. A 78.000—1923. K. M. rendelet 147. §-a szerint az 1922:XII. tc. 78. §-a csak az egy-egy képzéshez kötött ipar körébe tartozó szakmunkákra vonatkozik, ellenben nem terjed ki olyan munkákra, amelyek az iparral kapcsolatosak ugyan, de szakmunkáknak nem tekinthetők. Az ipari készítmények csomagolása, széthordása, a munkahelyiségek tisztogatása stb. nem tekinthetők ipari szakmunkának s ezek végzésére képzéshez kötött ipart űző iparosok is felvehetnek gyermeket és fiatalokat anélkül, hogy velük tanszerződést kellene kötniök. Ha ellenben megállapítást nyer, hogy valamely ipari vállalatnál segédlevelet még nem nyert 18 éven aluli egyént tanszerződés nélkül bár csak időlegesen vagy alárendeltebb mértékben, de képzéshez kötött munkakörben foglalkoztatnak, a munkaadó ellen az 1922:XII. tc. 128.§-ának 5. pontjában megállapított kihágás miatt az eljárást haladéktalanul meg kell indítani (46.267—1933. K. M.)

Segédlaajstromok vezetése. Az ipartestület a be- és kijelentéseknél a be- és kijelentések napjának a segédek munkakönyvi törzslapján való feljegyzésére nem köteles, mert nincs erre törvényi intézkedés. K. M. (56924—34).

A bérbeadó maga sem nyithat hasonló üzletet. Ezt mondja ki a bpesti tvszék 13139—334 sz. a. A bérlő kártérítést követelt, mert a háziúr is árulta saját termésű gyümölcsét ugyanabban a házban. A bíróság ezt tilosnak ítélte.

Kiskorú iparúzési joga. Az 1922:XII. tc. 2. §-ának 2. bekezdése szerint: „kiskorúak tizennyolcadik életévüknek betöltése után, atyjuk, illetőleg gyámjuk gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezésével önállóan üzhetnek ipart“. Ebből világosan következik, hogy tizennyolc évesnél fiatalabb kiskorú kereskedésnek szabad iparként való folytatására jogosító iparigazolványt a maga nevére olyanformán, hogy az üzletét a kiskorúnak atyja üzletvezetőként folytassa, nem kaphat. Megerősíti ezt az állásfoglalást a volt kereskedelemügyi miniszternek 69.649—1934. K. M. sz. harmadfokú elvi határozata. (26.049—1936.)

Tanoncnak a tanonciskola látogatása alól való elvonása. Az I. fokú rendőri büntető bíróság a nyom-

Kávéházi, vendéglői tűzhelyeket

legolcsóbban készít, szállít, javít
STEINBACH JÁNOS,
Budapest, XIII., Gömb-ucca 44/a. Tel.: 2-903-31

datulajdonos terheltet az 1922. évi XII. tc. 94. §-ába ütköző kihágás miatt megbüntette a következő megokolással:

„A kihágási bíróság az iratokból megállapította, hogy terhelt tanoncának be nem iratása miatt jogerősen már büntetve volt, ennél fogva be nem iratás miatt újból eljárást terhelt ellen lefojtatni nem lehetett. Megállapítást nyert azonban terhelt beismeréséből, valamint szakképviselő előadásából, hogy az iparostanonciskola többszöri figyelmeztetése ellenére nemcsak nem iratta be terhelt a tanoncát, hanem őt az iskola látogatásától szándékosan visszatartotta azzal, hogy tanoncára üzlete nagy forgalma miatt szüksége volt. Minthogy az 1922. évi XII. tc. tanoncügyi rendelkezéseinek végrehajtására kiadott 60.000. 1924. K. M. számú rendelet 24. §-ának d) pontja értelmében sürgős munkák végzése a mulasztott órák igazolásául nem számít, terhelt ezirányú védekezését nem lehetett figyelembe venni.

Az ítélet kiszabásánál súlyosbító körülményül vétetett az, hogy terhelt a tanoncát 6 hónapon keresztül nem járatta iskolába s ezt a tanonciskola többszöri figyelmeztetése és intése dacára cselekedte, jól tudva azt, hogy cselekményével súlyos kihágást követ el; súlyosbító körülményül vétetett az is, hogy tanoncának be nem iratásáért egy éven belül jogerősen büntetve volt.“

A II. fokú rendőri büntető bíróság ezt az ítélet helyben hagyta, mely jogerőssé vált azzal, hogy a további felebbezést 3166—1935. kih. sz. végzésével hivatalból visszautasította.

Szolgáltatból elboesátás. A rögtön elboesátható alkalmazottaknak ki kell adni a megszolgált fizetését, ha nincs tartozása. (Kurja, 1209—1931.)

Ha az áru hibás, rögtön visszaadandó. Ha a vevő a rendelkezésre boesátással elkésett, az ügylettől el nem állhat, hanem az áru hiányai miatt csak árszalítást követelhet. (Kurja, 1987—1932.)

A munkaszerződés szabadsága. Ott, ahol külön jogszabály ellenkező rendelkezést nem tartalmaz, az általános magánjog szabályai szerint elbírálandó szolgálati szerződések feltételeit a felek szabadon állapítják meg és ekként azt is kiköthetik, hogy a szolgálati viszony bármikor felmondás és a munkaadóval szemben mindennemű jogigény nélkül felbontható. (K. II. 3790—1935. december 11.)

Kávéházi és éttermi, ezüst, alpacca stb. evőeszközök, kannák, tálak és egyéb tálalószerkek készítése és javítása, újjá- és átalakítása. Saját üzem! legolcsóbb árak!

Visói Pál ezüstműves és alpaccakészítő mester
Budapest, VII., Dob-u. 61. T.: 1 458-48
EZÜSTÖZÉS! NIKKELEZÉS!

Alapítatott: 1885.

HENNEFELD

Jégszekrénygyár

Alapítatott: 1885.

Jégszekrények, sörkimérőkészülékek, elektromos hűtőkészülékek, elektromos fagyaltkészítőgépek és konzervátorok.

BUDAPEST, VI., Ó-UTCA 6 SZÁM :: TELEFONSZÁM: 1-120-26.

NAGY IGNÁC

pincefelszerelési
cikkek raktára

BUDAPEST, VII. KÁROLY KÖRUT 9.

Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, ú. m.: borszivattyúk, szűrőgépek, palackok, parafadugók, címkék stb. T: 1-415-15

Ifj. Grünwald Mór

Ferenc József-rakpart 6.

Telefon: 1-838-39. — Üveg és porcellán.

Berkovits papirárugyár

sokszorosító áru, kávéházi,
éttermi, cukrászati kellékek

Budapest, VII., Sip ucca 4. — Telefon: 1-425-31

BORPALOTA RT.

Budapest, VI., Király ucca 26. szám.

Telefonok: 1-140-44, és 1-184-64.

Ajánlja a kiváló minőségű márkás fajborait palackozva és hordótételben.

Írógép irodájába, üzletébe, otthonába legolcsóbban Édes és Deesy-nél vehet. Alkatrészek, kellékek, karbantartás, javítás legolcsóbban. Akácfa-u. 13. Tel.: 1-442-24

Márványból

épületburkolást, portálokat, kávéházi asztalokat minden színben a legolcsóbb árban készíti

KRONEMER DÁVID márványipari üzeme, Budapest, X., Kőbányai út 39. (Hungária körút sarok.) Telefon: 1-378-69.

Rongyaiból szőnyeget, takarót!

Ne dobja el régi hasznavehetetlen rongyait, harisnyáit, ruhadarabjait, rossz szőnyeget és textil hulladékát. A fentiek bármelyikéből divatos futót, összekötőt, valamint takarót készítenek. Közigazgatási tisztviselőknek készpénzáraimból 5% engedmény. Vidékieknek 25 pengőn felüli vásárlásnál bérmentve szállítják. EHRENFELD GÉZÁNÉ háziszőttes szövőde, Budapest, VI., Izabella-ucca 67. (Orient mozi mellett).

FIGYELJÜNK! PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI BUDAPEST

magyar kártyagyár gyártmányainak valódiságára.
Ovakodjunk az utánzásoktól!

Magyar Játékkártyagyár R.-T.
PIATNIK NÁNDOR ÉS FIAI

Budapest, VII., Rottenbiller-u. 17.

Telefon: 1-310-63, 1-453-71.

Alapítatott 1824.

KÁVÉHÁZI TŰZHELYEK nagy fűtőanyag megtakarítással Főzőedények, üstök, kávéfőző kannák állandó raktára
Jancsurák Gusztáv aranykoszorus cég,
Budapest, IX., Ferenc ucca 39. Telefon: 1-308-47.

Felelős kiadó: Gyenes Dénes.

Nyomta: Róna Ferenc nyomdai műintézete,
Budapest, VII., Vörösmarty ucca 5.

HIRDESSZEN ➡ a Kávésok Lapjában